

U S T A W A

z dnia 27 kwietnia 1956 r.

o amnestrji

Biorąc pod uwagę wielkie osiągnięcia Narodu Polskiego w budownictwie ustroju socjalistycznego i związane z tym umocnienie Państwa Ludowego,

celem umożliwienia osobom, które dopuściły się przestępstw, szybszego powrotu do normalnego życia,

celem ułatwienia powrotu do kraju i włączenia się do twórczej pracy Narodu Polskiego również tym obywatelom polskim i byłym obywatelom polskim, którzy popełnili przestępstwa,

uwzględniając znaczny upływ czasu od chwili popełnienia niektórych przestępstw w okresie poprzedzającym powstanie Polski Ludowej

stanowi się, co następuje:

Art. 1. Puszczą się w niepamięć i przebacza popełnione przed dniem 15 kwietnia 1956 r.:

1) przestępstwa zagrożone karą pozbawienia wolności do lat 5 określone:

- w rozdziałach I i II dekretu z dnia 13 czerwca 1946 r. o przestępstwach szczególnie niebezpiecznych w okresie odbudowy Państwa (Dz. U. Nr 30, poz. 192 z późniejszymi zmianami),
- w dekrete z dnia 5 sierpnia 1949 r. o ochronie wolności sumienia i wyznania (Dz. U. Nr 45, poz. 334),
- w art. 100 § 2 kodeksu karnego z 1932 r.,
- w dekrete z dnia 26 października 1949 r. o ochronie tajemnicy państwowej i służbowej (Dz. U. Nr 55, poz. 437),
- w art. 90 i 91 ust. 1 ustawy z dnia 4 lutego 1950 r. o powszechnym obowiązku wojskowym (Dz. U. Nr 6, poz. 46),
- w art. 30 dekretu z dnia 23 marca 1956 r. o ochronie granic państwowych (Dz. U. Nr 9 poz. 51),
- w rozdziale XVII i art. 152 Kodeksu Karnego Wojska Polskiego,

2) inne przestępstwa zagrożone karą pozbawienia wolności do lat 2 lub karą grzywny albo obu tymi karami łącznie, kobietom puszcza się w niepamięć i przebacza przestępstwa zagrożone karą pozbawienia wolności do lat 3 lub karą grzywny albo obu tymi karami łącznie a kobietom mającym w dniu wejścia w życie ustawy dziecko poniżej lat 14 — przestępstwa zagrożone karą pozbawienia wolności do lat 5 lub karą grzywny albo obu tymi karami łącznie,

3) występki skarbowe zagrożone karą pozbawienia wolności do lat 2 lub karą grzywny do 2000 zł albo obu tymi karami łącznie,

4) naruszenia dyscypliny pracy,

5) wykroczenia i wykroczenia skarbowe,

6) czyny, za które została orzeczona kara przez b. Komisję Specjalną do Walki z Nadużyciami i Szkodnictwem Gospodarczym.

Art. 2. 1. W sprawach określonych w art. 1 postępowania nie wszczynają się, a postępowanie wszczęte umarza się; kary w całości lub w części nie wykonane oraz nie ściągnięte koszty i nawiązki daruje się; skazanie uważa się za niebyłe, a karty karne ulegają usunięciu z rejestru skazanych

2. Prawomocne orzeczenia o przypadku narzędzi przestępstwa, przedmiotów pochodzących z przestępstwa albo mienia, którego posiadanie jest zakazane lub wymaga zezwolenia — podlegają wykonaniu.

3. W razie umorzenia postępowania organ stosujący amnestrję może orzec wypadek narzędzi przestępstwa, przedmiotów pochodzących z przestępstwa albo mienia, którego posiadanie jest zakazane albo wymaga zezwolenia.

Art. 3. 1. W sprawach o przestępstwa popełnione przed dniem 15 kwietnia 1956 r., zagrożone karą więzienia powyżej lat 5 lub karą surowszą, a określone:

- w rozdziałach I i II dekretu z dnia 13 czerwca 1946 r. o przestępstwach szczególnie niebezpiecznych w okre-

sie odbudowy Państwa (Dz. U. Nr 30, poz. 192 z późniejszymi zmianami) z wyjątkiem art. 33,

— w dekrete z dnia 5 sierpnia 1949 r. o ochronie wolności sumienia i wyznania (Dz. U. Nr 45, poz. 334),

— w dekrete z dnia 26 października 1949 r. o ochronie tajemnicy państwowej i służbowej (Dz. U. Nr 55, poz. 437),

— w art. 91 ust. 2 i art. 92 ustawy z dnia 4 lutego 1950 r. o powszechnym obowiązku wojskowym (Dz. U. Nr 6, poz. 46),

— w ustawie z dnia 29 grudnia 1950 r. o obronie pokoju (Dz. U. Nr 58, poz. 521),

— w rozdziale XVII Kodeksu Karnego Wojska Polskiego,
— w art. 100 § 1 i art. 101 kodeksu karnego z 1932 r.,

1) daruje się karę pozbawienia wolności orzeczoną w rozmiarze do lat 5 oraz w części nie wykonanej orzeczoną obok tej kary — karę grzywny,

2) łagodzi się:

a) o połowę — karę więzienia orzeczoną w rozmiarze powyżej lat 5, lecz nie wyżej lat 10,

b) o $\frac{1}{3}$ — karę więzienia orzeczoną w rozmiarze powyżej lat 10;

3) zamienia się karę więzienia dożywotniego — na karę 12 lat więzienia, a karę śmierci — na karę 15 lat więzienia.

2. W sprawach o przestępstwa popełnione przed dniem 15 kwietnia 1956 r., a nie wymienione w art. 1 i w art. 3 ust. 1 — daruje się karę pozbawienia wolności orzeczoną w rozmiarze do lat 2 oraz w części nie wykonanej — karę grzywny orzeczoną w rozmiarze do 2000 złotych,

3. W sprawach o przestępstwa określone w ust. 2 daruje się kobietom karę pozbawienia wolności orzeczoną w rozmiarze do lat 3, a kobietom mającym w dniu wejścia w życie ustawy dziecko w wieku poniżej lat 14 — karę pozbawienia wolności orzeczoną w rozmiarze do lat 5; ponadto kobietom daruje się w części nie wykonanej — karę grzywny orzeczoną w rozmiarze do 2000 złotych.

Art. 4. 1. W razie darowania kary pozbawienia wolności na podstawie art. 3 ust. 1 pkt 1 i art. 3 ust. 2 i 3 — daruje się kary dodatkowe utraty praw publicznych lub obywatelskich praw honorowych, jak również w części nie wykonanej — karę przepadku mienia, z wyjątkiem przepadku mienia, którego posiadanie jest zakazane lub wymaga zezwolenia.

2. W razie złagodzenia kary więzienia (art. 3 ust. 1 pkt 2):

a) skracają się o połowę czas, na który orzeczono utratę praw publicznych lub obywatelskich praw honorowych, a w przypadku orzeczenia utraty praw na zawsze — do lat 5; daruje się w części nie wykonanej karę przepadku mienia z wyjątkiem mienia, którego posiadanie jest zakazane lub wymaga zezwolenia,

b) daruje się w części nie wykonanej kary dodatkowe orzeczone przez sądy wojskowe za przestępstwo popełnione przez nieletniego w wieku do lat 17; nie dotyczy to kary dodatkowej przepadku przedmiotów majątkowych i narzędzi.

3. W razie zamiany kary więzienia dożywotniego lub kary śmierci (art. 3 ust. 1 pkt 3) czas trwania utraty praw publicznych lub obywatelskich praw honorowych skracają się do lat 5.

4. Przepisy ust. 1 — 3 stosuje się odpowiednio w przypadku, gdy darowanie lub złagodzenie kary pozbawienia wolności nie następuje z powodu odbycia tej kary.

Art. 5. 1. Jeżeli z okoliczności sprawy o przestępstwo określone w art. 3 wynika, że należałoby za nie orzec karę,

która uległaby darowaniu (art. 3 ust. 1 pkt 1 i art. 3 ust. 2 i 3) — sąd umarza postępowanie karne; w toku postępowania przygotowawczego umorzenie postępowania następuje na wniosek prokuratora.

2. W przypadkach wyjątkowych, w szczególności gdy sprawca przestępstwa zgłosił się do organów powołanych do ścigania przestępstw, Sąd Najwyższy (Najwyższy Sąd Wojskowy) na wniosek Prokuratora Generalnego Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej może w sprawie o przestępstwo określone w art. 3 ust. 1 postępowanie umorzyć, jeżeli postępowanie to nie może być umorzone na podstawie ust. 1 z tego względu, że doina granica kary za to przestępstwo przewyższa 5 lat więzienia.

3. W przypadkach wymienionych w ust. 1 i 2 — stosuje się odpowiednio przepis art. 2 ust. 3.

Art. 6. 1. Amnestii nie stosuje się do przestępstw określonych w art. 1 pkt 2 i art. 3 ust. 2 i 3, popełnionych w ciągu 5 lat po odbyciu w całości lub przynajmniej w trzeciej części kary pozbawienia wolności orzeczonej za przestępstwo popełnione z tych samych pobudek lub należące do tego samego rodzaju.

2. Jeżeli sprawca przestępstwa, które podlega amnestii na podstawie art. 1 pkt 2 i art. 3 ust. 2 i 3, popełnił w ciągu 2 lat od wejścia w życie ustawy nowe przestępstwo z tych samych pobudek lub należące do tego samego rodzaju, za które zostanie skazany na karę pozbawienia wolności — amnestii nie stosuje się do poprzednio popełnionego przestępstwa, a już wydane orzeczenie o zastosowaniu amnestii ulega uchyleniu.

Art. 7. 1. Puszczają się w niepamięć i przebacza przestępstwa popełnione przez obywateli polskich lub byłych obywateli polskich, którzy powrócili lub powrócą z zagranicy do kraju w ramach repatriacji do dnia 22 lipca 1957 r.; przepis art. 2 stosuje się odpowiednio.

2. Przepis ust. 1 dotyczy przestępstw popełnionych w kraju lub za granicą przed dniem powrotu do kraju.

3. Przepisów ust. 1 i 2 nie stosuje się do zbrodni określonej w art. 1 pkt 1 dekretu z dnia 31 sierpnia 1944 r. o wymiarze kary dla faszystowsko-hitlerowskich zbrodniarzy winnych zabójstw i znęcania się nad ludnością cywilną i jeńcami oraz dla zdrajców Narodu Polskiego (Dz. U. z 1946 r. Nr 69, poz. 377 z późniejszymi zmianami).

Art. 8. 1. Nie wszczynają się postępowania, a postępowania wszczęte umarza się w sprawach o przestępstwa określone:

1) w dekrete z dnia 31 sierpnia 1944 r. o wymiarze kary dla faszystowsko-hitlerowskich zbrodniarzy winnych zabójstw i znęcania się nad ludnością cywilną i jeńcami oraz dla zdrajców Narodu Polskiego (Dz. U. z 1946 r. Nr 69, poz. 377 z późniejszymi zmianami), z wyjątkiem zbrodni określonej w art. 1 pkt 1 tego dekretu,

2) w dekrete z dnia 28 czerwca 1946 r. o odpowiedzialności karnej za odstępstwo od narodowości w czasie wojny 1939 — 1945 r. (Dz. U. Nr 41, poz. 237), które na podstawie art. 2 ustawy z dnia 20 lipca 1950 r. o zniesieniu sankcji oraz ograniczeń w stosunku do obywateli, którzy zgłosili swą przynależność do narodowości niemieckiej (Dz. U. Nr 29, poz. 270), były wyłączone spod amnestii przewidzianej tą ustawą,

3) w dekrete z dnia 22 stycznia 1946 r. o odpowiedzialności za klęskę wrześniową i faszyczącą życia państwowego (Dz. U. Nr 5, poz. 46).

2. W przypadku niewszczęcia lub umorzenia postępowania zgodnie z ust. 1 — stosuje się odpowiednio art. 2 ust. 3.

3. W sprawach o przestępstwa określone w ust. 1 kary już orzeczone, lecz jeszcze nie wykonane, ulegają darowaniu,

złagodzeniu lub zamianie według zasad określonych w art. 3 ust. 1 i art. 4; nie dotyczy to zbrodni określonej w art. 1 pkt 1 dekretu z dnia 31 sierpnia 1944 r. o wymiarze kary dla faszystowsko-hitlerowskich zbrodniarzy winnych zabójstw i znęcania się nad ludnością cywilną i jeńcami oraz dla zdrajców Narodu Polskiego (Dz. U. z 1946 r. Nr 69, poz. 377 z późniejszymi zmianami).

Art. 9. 1. W razie zbiegu przestępstw podlegających amnestii stosuje się amnestię do każdego ze zbiegających się przestępstw.

2. W razie zbiegu przestępstwa podlegającego amnestii z przestępstwem nie podlegającym amnestii — stosuje się amnestię do przestępstwa podlegającego amnestii.

3. Po zastosowaniu amnestii zgodnie z ust. 1 lub 2 w miarę potrzeby orzeka się karę łączną na ogólnych zasadach.

Art. 10. 1. Do kar już złagodzonych w drodze amnestii lub łaski stosuje się przepisy ustawy, biorąc za podstawę karę złagodzoną.

2. Jeżeli w drodze amnestii lub łaski złagodzone jedynie karę łączną, uważa się, że kary wymierzone za poszczególne zbiegające się przestępstwa zostały złagodzone do wysokości złagodzonej kary łącznej.

Art. 11. Przepisy ustawy stosuje się odpowiednio do czynów wyczerpujących znamiona przestępstw określonych w ustawie, lecz zakwalifikowanych na podstawie przepisów, które straciły moc obowiązującą.

Art. 12. 1. Jeżeli ustawa niniejsza nie stanowi inaczej, amnestię stosuje sąd lub prokurator w zależności od tego, przed kim toczy się postępowanie.

2. W stosunku do osób odbywających karę pozbawienia wolności, jeżeli nie zachodzi potrzeba orzeczenia kary łącznej — amnestię stosuje prokurator; w innych przypadkach, w sprawach zakończonych wyrokiem amnestię stosuje sąd.

3. W sprawach o wykroczenia i wykroczenia skarbowe amnestię stosuje właściwy organ administracji państwowej.

Art. 13. 1. Orzeczenia w przedmiocie amnestii zapadają w formie postanowień, chyba że amnestię zastosowano w wyroku; w sprawach rozpoznawanych przez sądy po wejściu w życie ustawy, o darowaniu, złagodzeniu lub zamianie orzeczonej kary orzeka się w wyroku.

2. Na postanowienie w przedmiocie amnestii służy zażalenie.

Art. 14. 1. Oskarżony lub podejrzany, w stosunku do którego umorzono postępowanie na podstawie art. 2, 5, 7 i 8 — może najdalej w ciągu 30 dni od doręczenia mu lub ogłoszenia postanowienia o umorzeniu postępowania złożyć organowi, który wydał postanowienie — wniosek o rozpoznanie sprawy przez sąd.

2. W razie złożenia wniosku o rozpoznanie sprawy przez sąd postępowanie toczy się w dalszym ciągu na zasadach ogólnych; w razie uznania winy popełnienia przestępstwa określonego w art. 1, 7 lub 8 ust. 1 — sąd uwalnia sprawcę od kary, a w razie skazania za przestępstwo określone w art. 3 stosuje się amnestię do orzeczonej kary.

3. Przepisów ust. 1 i 2 nie stosuje się w przypadku umorzenia postępowania na rozprawie po zamknięciu przewodu sądowego.

Art. 15. Przewidzianą w Kodeksie Karnym Wojska Polskiego karę skierowania do oddziału karnego uważa się w rozumieniu niniejszej ustawy — za karę pozbawienia wolności.

Art. 16. Postępowanie w sprawie stosowania amnestii prowadzi się zgodnie z przepisami kodeksu postępowania karnego (Kodeksu Wojskowego Postępowania Karnego), jeżeli przepis ustawy nie stanowi inaczej.

Art. 17. Ustawa wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Przewodniczący Rady Państwa: *A. Zawadzki*
Sekretarz Rady Państwa: *St. Skrzyszewski*